

Doc.: GA35/LC35/REP/10/tr

RAPOR*

KEİ Üye Devletlerinde Sivil Havacılık Yönetmeliklerinin Yasal Çerçevesi

Raportör: Kemalettin Göktaş, Komisyon Üyesi, Türkiye

---

* *Rapor Metni Hukuki ve Siyasi İşler Komisyonu'nun 22 Nisan 2010 tarihinde Durres'de yapılan Otuz Beşinci Toplantısında değerlendirilmiş ve kabul edilmiş ve 2 Haziran 2010'da Belgrad'da yapılan Otuz Beşinci Genel Kurul'da onaylanmıştır.*

I. GİRİŞ

Sivil havacılık ekonomik ve sosyal gelişmeye güç sağlayan büyük ve hızla büyüyen bir endüstridir. Refaha katkıda bulunur ve istihdam, iş ve ticaret için fırsatlar yaratır. İnsanlar, ülkeler ve kültürler arasında bağlantılar oluşturur; küresel pazarlara erişim imkanı sağlar ve turizme hayat verir.

Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü Parlamenter Asamblesi KEİ bölgesinde taşımacılığın geliştirilmesine yönelik yasal çerçeve ile ilgili meseleleri ele almış bulunmaktadır. Asamble bu alanda Raporlar ve Tavsiye Kararları * ortaya koymuştur, ancak sivil havacılık ve hava taşımacılığı hususları münferit olarak incelenmemiştir.

Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü, çalışma grupları ve uzman bakanlık toplantıları aracılığıyla çalışmalarının önemli bir bölümünü güncel ulaştırma sorunlarına ayırmıştır. KEİ'nin 15. Kuruluş Yıldönümü vesilesiyle yayınlanan KEİ Bölgesinde Taşımacılık Alanında İşbirliği Deklarasyonunun "sivil havacılığa KEİ taşımacılık gündeminde hak ettiği ilginin bugüne kadar gösterilmediğini ve bu alanda işbirliğinin teşvik edilmesinin, üye devletlerin uluslararası yükümlülükleri saklı kalmak koşulu ile, KEİ bölgesinde taşımacılık yönünden büyük potansiyel sağlayacağını" beyan ettiğini ifade etmek kayda değerdir. KEİ Bölgesinde Ulaştırma Alanındaki İşbirliğinden Beklentiler hakkındaki 2009 tarihli Erivan Deklarasyonu "sivil havacılık sektöründe işbirliğinin daha da geliştirilmesi ihtiyacı" nı vurgulamaktadır.

Sivil havacılık meselesinin güncelliğini göz önünde bulunduran Hukuki ve Siyasi İşler Komisyonu Ekim 2009'da Kiev'de yapılan Otuz Dördüncü Toplantısında KEİ Üye Devletlerinde sivil havacılık alanındaki yasal çerçeveyi inceleme kararı almıştır. Bu itibarla Komisyonun 21-22 Nisan 2010 tarihinde Dures, Arnavutluk'ta yapılacak Otuz Beşinci Toplantısı, Haziran 2010'da Belgrad'da yapılacak Otuz Beşinci Genel Kurul Toplantısının değerlendirmesine sunulmak üzere Raporu ve Tavsiye Kararını detaylandırmak amacıyla "*KEİ Üye Devletlerinde Sivil Havacılık Yönetmeliklerinin Yasal Çerçevesi*" konusuna ayrılacaktır. Hukuki ve Siyasi İşler Komisyonundaki görüşmelere paralel olarak KEİ'nin Ulaştırma Çalışma Grubu Toplantısında sivil havacılık alanındaki muhtemel işbirliği meselesini değerlendirmeye aldığını ifade etmek kayda değerdir.

Azerbaycan, Bulgaristan, Yunanistan, Romanya, Türkiye ve Ukrayna ulusal delegasyonları bu rapora katkıda bulunmuşlardır. KEIPA Uluslararası Sekreteryası ilgili internet kaynakları ve yayınlar vasıtasıyla gerekli ek başvuru materyallerini temin etmiştir.

Raporda ilgili yasal çerçeve, iki taraflı ve çok taraflı anlaşmalar ve sivil havacılık, etkinliği, emniyet ve güvenliği ile ilgili düzenlemeler incelenmektedir. İlgili uluslararası standartların ulusal düzenlemeler ve uygulamalar ile birleştirilmesi gözden geçirilmekte ve geleceğe ait

---

* *KEİ Katılımcı Devletleri arasında Ulaşım Alanında İşbirliği hakkında Rapor ve 13/1996 sayılı Tavsiye Kararı; Ulaştırma Teknolojisi ve Avrupa ile Bütünleşme hakkında Rapor ve 29/1998 sayılı Tavsiye Kararı; Karadeniz Bölgesinde Ulaştırma Sistemleri Entegrasyon Sürecinin Hukuki ve Siyasi Yönleri: Geçerli Durum ve Gelecek Beklentileri hakkında Rapor ve 40/1999 sayılı Tavsiye Kararı; İnsanların ve Malların Sınırlardan Geçiş Hareketlerinin Kolaylaştırılması hakkında Rapor ve 78/2004 sayılı Tavsiye Kararı; Karadeniz Bölgesinde Ulaşım Altyapısının Geliştirilmesi hakkında Rapor ve 84/2005 sayılı Tavsiye Kararı; Karadeniz Bölgesinde Deniz Taşımacılığının Geliştirilmesi: Sorunlar ve Perspektifler hakkında Rapor ve 107/2009 sayılı Tavsiye Kararı;*

öncelikler ana hatlarıyla belirtilmektedir. Rapor, ayrıca küresel gelişmeler ışığında sivil havacılık sorunlarının izini de sürmektedir.

II. KEİ ÜYE DEVLETLERİ'NDE DEVLET SİVİL HAVACILIK DÜZENLEMESİNİN YASAL ÇERÇEVESİ

1. Sivil havacılık tüm uluslara yeni fırsatlar ve katma değer sağlar. İnsanları birbirine daha çok yakınlaştıracak, ekonomik büyümeye katkıda bulunacak ve ticareti kolaylaştıracak eşsiz bir güce sahiptir. Ekonomik ve sosyal gelişmeye güç sağlayan ve toplumların ekonomik olarak daha fazla kalkınmasında çok önemli bir rol oynayan büyük ve hızla büyüyen bir endüstridir. İnsanların boş vakitlerini ve kültürel deneyimlerini zenginleştirerek yaşam kalitesini artırır.
2. Sivil havacılık hava taşımacılığını, altyapıyı ve üretimi kapsar. Hava taşımacılığı sivil havacılığın öncü bileşenidir. Dünya ekonomisinde uzun vadeli perspektife sahip en hızlı umut vaat eden bir kaç endüstriden bir tanesi olarak kabul edilir. Hava ulaştırma hizmetleri sivil havacılık endüstrilerinin nihai ürününü dünya üzerindeki müşterilere ulaştırır. Hava taşıyıcıları, iş havacılığı ve diğer ticari işletmeciler yolcu, yük ve posta hizmetleri vermek için havalimanlarından ve hava seyrüsefer hizmet sağlayıcılarından çok çeşitli ürün ve hizmet satın alırlar.
3. Sivil havacılığı sadece bir insan ve mal taşıma sistemi gibi görmemek gerekir. Sivil havacılığın ekonomik gelişime katkısı oldukça güçlü ve önemlidir. Sivil havacılığın istihdam ve gelir, yabancı para, ticaret ve ihracatlar, iletişim ve teknoloji ile alakalı olarak önemli bir ekonomik etkisi vardır. Sivil havacılık endüstrisi havayolu ve havalimanı operasyonları, uçak bakım, hava trafik kontrolü ve yönetimi ve check-in, bagaj taşıma, perakende satış noktaları ve yiyecek-içecek hizmetleri gibi direkt olarak uçak yolcularına hizmet eden faaliyetler aracılığı ile istihdam ve ekonomik faaliyet yaratır.
4. Hava taşımacılığı, uluslararası pazarlara erişim imkanını artırmak ve üretimin küreselleşmesine imkan sağlamak suretiyle ülkelerin küresel ekonomide yer almalarına yardımcı olarak ticareti kolaylaştırır. Hava hizmetleri firmalara teslim sürelerini kısaltma, stok maliyetlerini asgariye indirme ve üretim kesintilerini sınırlama imkanı verir. Hava taşımacılığı endüstrisi, özellikle zaman hassasiyeti olan malların uluslararası ticareti için son derece önemlidir. Hızlı teslimat, müşterileri hızlı üretim prosesleri yürüten veya makine ve ekipman yedek parçalarının acil teslimine ihtiyaç duyan işletmeler ve aynı zamanda çabuk bozulabilen ürün ihracatçıları için özellikle önemlidir.
5. Hava taşımacılığı endüstrisi turizmin desteklenmesinde önemli bir rol oynar. Milyonlarca insan hava taşımacılığını tatil seyahatleri veya arkadaş ya da akraba ziyaretleri amacıyla kullanmaktadır. Hava taşımacılığı uluslararası bütünleşmeyi kolaylaştıran dış seyahatlerin ve daha geniş çaplı tatillerin yapılmasına katkıda bulunur.
6. Hava taşımacılığı ağı aynı zamanda acil yardımların ve insani yardımların dünya üzerindeki herhangi bir yere ulaştırılmasını da kolaylaştırmakta ve tıbbi malzemelerin ve nakledilecek organların hızlı teslimini de sağlamaktadır. Hava hizmetleri, doğal afetler, kıtlık ve savaşla karşı karşıya kalan ülkelere insani yardım ulaştırılmasında çok önemli rol oynar. Ulaşmanın sorun olduğu durumlarda özellikle önemlidir.

7. Ekonominin küreselleşmesi, havalimanlarının ana teknik destek vazifesi görmesi ile hava taşımacılığına gitgide daha fazla bağımlı hale gelmektedir. Havalimanları, entegre taşımacılık ve bilgi teknolojisi ile şehirleşmenin gelecekteki gelişimi için çekirdek görevi görmektedir. Bugün dünya genelinde her yıl 3 milyar civarında yolcuya hizmet veren 10,000'den fazla havaalanı mevcuttur. Hava taşımacılığına olan talep arttıkça havaalanları da yeni terminaller inşa ederek kapasitelerini genişletiyorlar. Hava taşımacılığı endüstrisi etkin şekilde hizmet sunmak için hizmeti satanların, seyahat acentelerinin, havayolu şirketi işletmecilerinin, havalimanı işletmecilerinin, trafik kontrolörlerinin, gümrüklerin, polisin gücünü birleştirmektedir.
8. Sivil havacılık, sisteme iştirak edenler tarafından uyulacak asgari emniyet ve güvenlik standartları gereğince oluşturulan ve uygulanan bir sistem içersinde işler. Havacılık teşkilatları, pilotlar, mühendisler, hava trafik kontrolörleri ve uçak sahipleri yasal güvenlik ve emniyet standartlarına uymakla mükelleftir. Bir standarda asgarinin üzerinde uyararak görev yapmak tüm havacılık mensuplarının menfaatinedir.
9. Sivil havacılık düzenlemeleri havacılık faaliyetlerini yönetir ve hava taşımacılığının etkin, uygun maliyetli ve düzenli gelişimini teşvik etmeye, ülkenin sosyal ve ekonomik kalkınmasına katkıda bulunmaya, pilotları ve yolcuları gereksiz herhangi bir riskten koruyan emniyetli havacılık sağlamaya ve uluslararası standartlar gereğince rekabetçi bir sivil havacılık ortamı oluşturmaya yönelik tedbirler içerir. Uluslararası standartlara dayalı ve ülkelere göre hazırlanan uygun sistemler, ilke ve uygulamalar etkin düzenleyici çerçeve sağlar.
10. Asgari emniyet standartlarını öngören sivil havacılık yönetmelikleri, politika oluşturmaktan, sivil havacılık sektörünün kalkındırılması ve düzenlenmesinden sorumlu Ulaştırma Bakanları tarafından çıkarılır. Bakanlar aynı zamanda sivil hava taşımacılığının, havaalanı hizmetlerinin, hava trafik hizmetlerinin ve havayolu ile yolcu ve eşya taşınmasının gelişimi ve büyümesine yönelik programların planlaması ve yürütülmesini de denetler.
11. Bu sebeple, ülkelerde havacılık güvenliği, emniyeti ve hava taşımacılığının etkin düzenlemesini sağlamak üzere ayrı ayrı yasal bir sivil havacılık idaresi oluşturulmuştur. Düzenleme idaresi uluslararası sözleşmeye göre sunulmuş asgari standartlar öngörmekte ve yürürlüğe koymaktadır. Standartlar havacılık çevresinde, teknolojide ve deneyimlerde meydana gelen değişikliklere karşılık olarak sürekli gelişir. Sivil Havacılık İdareleri Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü (ICAO) Şikago Sözleşmesi yükümlülüğü altında hükümetler adına görev ifa etmekle sorumlu düzenleme kurullarıdır. Havalimanı işletmecilerinin, hava trafik kontrolü ve hava seyrüsefer servis sağlayıcılarının, havayolu işletmecilerinin, pilotların ve hava trafik kontrolörlerinin, uçak mühendislerinin, teknisyenlerin, havaalanlarının, havayolu sözleşmeli kuruluşlarının ve uluslararası hava kargo işletmecilerinin faaliyetlerini düzenlerler.
12. **Arnavutluk'ta** sivil havacılık idaresi Ulaştırma Bakanlığı'nın denetiminde bulunan Arnavutluk Cumhuriyeti Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü tarafından temsil edilmektedir. Ulaştırma Bakanlığı genel politik çerçeveyi belirlemektedir ve sivil havacılık yönetimi hususlarında en yüksek yetkiye sahiptir. Genel Müdürlük, Arnavutluk Cumhuriyeti'nin havacılık politikasının bütünüyle uygulanmasından; iki taraflı ve çok taraflı havacılık anlaşmalarının müzakeresinden ve imzalanmasından; Arnavutluk Cumhuriyeti'nin

uluslararası havacılık örgütlerinde temsil edilmesinden sorumludur. Arnavutluk Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, Sivil Havacılık İdaresi sıfatıyla, Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin, Single European Sky (Avrupa için Tek Gökyüzü) projesi çerçevesini belirleyen 10 Mart 2004 tarihli ve (EC) 549/2004 sayılı Düzenlemesinde öngörüldüğü üzere ulusal denetleme idaresinin görevlerini icra eder. Hava taşıyıcılarına lisans verilmesinden ve belgelendirmesinden; uçağın teknik ve işletim şartlarının gerekli denetimleri de dahil olmak üzere uçağa lisans verilmesinden ve belgelendirmesinden; sivil uçak sicilinin ve diğer sivil havacılık sicilinin idaresinden; bu Yönetmelik kapsamında lisanslandırılacak pilotların ve uçuş mürettebatı elemanlarının ve diğer havacılık personelinin, bu personel için uçuş eğitimi verecek eğitmenler de dahil olmak üzere lisanslandırılması ve derecelendirmesinden; havacılık müfettişlerinin lisanslandırılmasından; hava meydanlarının belgelendirilmesi ve lisanslandırılmasından; havacılık personeli ve uçak haberlerinin toplanması ve dağıtımından; bu Yönetmelik kapsamında görevlerin icrası açısından alaka teşkil etmesi halinde, havacılık teknolojisi, uçağın işletimi ve havacılık personeli hakkındaki raporların ve diğer dokümanların derlenmesi ve analiz edilmesinden; askeri makamlarla işbirliği halinde hava sahası organizasyonu ve kullanımından sorumludur. İdarenin örgütlenmesi ve iç yapısı, düzenleme ile, ulaştırmadan sorumlu bakan tarafından belirlenmektedir. Arnavutluk'ta sivil havacılık "Arnavutluk Sivil Havacılığı" hakkındaki 7877 sayılı Kanun; "Sivil Havacılık Güvenliği" hakkındaki 8310 sayılı Kanun; "Arnavutluk Cumhuriyeti'nde hava sahasının kullanımı" hakkındaki 8374 sayılı Kanun ile düzenlenmektedir.

13. **Ermenistan'da** sivil havacılık idaresinin görevleri, Ermenistan Cumhuriyeti'nde sivil havacılık sektörünü yönetmek üzere yetkili kılınmış Ermenistan Cumhuriyeti Hükümeti Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Genel Müdürlük, Havacılık sektörü alanındaki devlet politikalarını titizlikle hazırlamakta ve uygulamaya koymakta aynı zamanda da Ermenistan Cumhuriyeti'nde faaliyette olan havacılık hizmetlerini ve havacılık altyapılarını idare etmekte ve denetlemektedir. Genel Müdürlüğün yetkileri, Havacılık Kanunu, diğer kanun ve tüzükler, Ermenistan Cumhuriyeti Başkanının karar ve kararnameleleri, Ermenistan Cumhuriyeti Hükümetinin kararları ve aynı zamanda Ermenistan'ın taraf olduğu Uluslararası Anlaşmalar ve Sözleşmeler ile belirleniyor. Genel Müdürlüğün amaçları arasında şunlar yer alıyor: sivil havacılığın güvenliği, etkinliği ve intizamı ile ilgili devlet politikalarının ve aynı zamanda uluslararası hava hizmetleri anlaşmalarının, kendi yetki alanı sınırları içersinde hazırlanması, geliştirilmesi, müzakere edilmesi ve Hükümetin onayına sunulması; Ermenistan Cumhuriyeti'nin sivil havacılık ile ilgili hususlarda uluslararası örgütlerde temsil edilmesi; sivil havacılık sektöründe devlet idaresinin gerçekleştirilmesi, mevzuatın şartlarına ve uluslararası hava hizmetleri anlaşmalarına uygun olarak sivil havacılık ve askeri olmayan devlet havacılığı faaliyetlerinin, güvenliğinin ve işleyişinin ve aynı zamanda yer teçhizatlarının ve sunulan hizmetlerin düzenlenmesi ve takip edilmesi; sivil havacılık alanında detaylı düzenlemelerin ve prosedürlerin geliştirilmesi ve uygulamaya konulması, prosedürlerin düzenlenmesi, Ermenistan Cumhuriyeti'nde hava sahasının kullanımı ile ilgili yasakların ve kısıtlamaların belirlenmesi; tüm sivil havacılık faaliyetleri için ilgili sertifikaların, lisansların ve izinlerin düzenlenmesi; uçağın uçuşa elverişlilik sertifikalarının düzenlenmesi ve geçerli kılınması ve hava seyrüsefer ünitelerinin ve diğer havacılık ekipmanlarının belgelendirilmesi; uçuş operasyonları personeli, hava trafik kontrolörleri ve ihtiyaç oldukça ilgili uzmanların devreye girmesi ile uçak bakım personeli için lisansların verilmesi ve geçerli kılınması; faaliyetlerin ve verilen hizmetlerin gözetimi ve işletim uluslararası standartları ve düzenlemeleri

hususunda ve bunlara uygunluklarını sağlamak için tüm işletmecilerin, örgütlerin ve havacılık ile ilgili şirketlerin sürekli denetlenmesi; Ermenistan bölgesindeki uçak kazalarının ve olayların bilirkişi araştırmalarının gerçekleştirilmesi ve Ermenistan'da kayıtlı olan veya şirket merkezi Ermenistan'da bulunan bir işletmeci tarafından işletilen uçakla ilgili olarak diğer ülkelerde yapılacak aynı türden soruşturmalara iştirak edilmesi; Ermenistan Cumhuriyeti Ulusal Havacılık Güvenliği Programının başlatılması ve uygulanması; Ermenistan Cumhuriyeti'nde sivil havacılık sektöründe arama ve kurtarma hizmetlerinin koordinasyonu; sivil havacılık sektöründe Ermenistan Cumhuriyeti Havacılık Kanunundan ortaya çıkan düzenlemelerin, işletim standartlarının ve prosedürlerin geliştirilmesi, yayınlanması ve uygulanması; uluslararası standartların ve uluslararası sivil havacılık örgütlerinin tavsiye ettiği uygulamaların yürürlüğe konulması; ticari hava taşımacılığı ve hizmetlerinin işleyişi için gerekli izinlerin düzenlenmesi ve bu gibi taşımacılık ve hizmetler için uçuş emniyeti ve havacılık güvenliği sağlamak açısından gerekli şart ve gerekliliklerin belirlenmesi, önerilen havacılık ulaştırma ve hizmetlerini yerine getirecek işletmecilerin teknik, mali ve diğer yeterliliklerinin tespit edilmesi; hava taşımacılığı ve hizmetlerinin uluslararası anlaşmalara uygun olarak gerçekleştirilmesi şartlarının belirlenmesi. Sivil havacılık alanındaki temel yasa, uçakların, uçuşların ve havacılığın emniyet ve güvenliğini sağlamayı; hava taşımacılığı ve havacılık faaliyetleri vasıtasıyla amme ihtiyaçlarını karşılamayı; havacılık alanında çevre koruması sağlamayı; devletin korunmasını ve güvenliğini sağlamayı; ve devlet çıkarlarının korunmasını garanti etmeyi amaçlayan Ermenistan Cumhuriyeti Havacılık Kanunu'dur.

14. **Azerbaycan'da**, yetkili devlet sivil havacılık düzenleme kuruluşu rolü Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Sivil Havacılık İdaresi tarafından icra edilmektedir. Devlet Sivil Havacılık İdaresinin ana amacı ulusal sivil havacılığın oluşturulması ve bunun uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi için gerekli tedbirlerin alınmasıdır. Devlet İdaresi sivil havacılığın ve altyapısının geliştirilmesine vakfedilmiş önemli projeler uygulamaya koydu. Sivil havacılık alanındaki yasal çerçeve, Azerbaycan Cumhuriyeti'nin hukuki ve düzenleyici yasalarının, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü'nün, uluslararası ve bölgesel havacılık örgütlerinin temel belgelerinden derlenmiştir. Bu yasal çerçeve aşağıdaki belgelerden oluşmaktadır: Uluslararası Sivil Havacılık Şikago Sözleşmesi; Azerbaycan Cumhuriyeti Havacılık Kanunu; Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Sivil Havacılık İdaresinin Kurulması hakkında Hükümet Kararı; "Azerbaycan Hava Yolları'nın Kurulması hakkında Hükümet Kararı; Uluslararası Hava Taşımacılığı Transit Anlaşması; Uçakla ilgili Hakların Uluslararası Tanınması Sözleşmesi (Cenevre Sözleşmesi); Yabancı Uçağın Yerde Üçüncü Şahıslara verebileceği Zarar hakkında Roma Sözleşmesi; Uluslararası Hava Taşımacılığı ile İlgili Belirli Kuralların Birleştirilmesi hakkında Varşova Sözleşmesi; Uçakların Yasadışı Ele Geçirilmesinin Önlenmesi Lahey Sözleşmesi; Sivil Havacılık Güvenliğine Karşı Yasa Dışı Eylemlerin Önlenmesi Sözleşmesi; Sivil Havacılık Güvenliğine Karşı Eylemlerin Önlenmesi Sözleşmesine Ek Uluslararası Sivil Havacılığa Hizmet eden Havaalanlarında Yasadışı Şiddet Eylemlerinin Önlenmesi Protokolü; Tespit Maksudıyla Plastik Patlayıcıların İşaretlenmesi Sözleşmesi; Uçakta İşlenen Suçlar ve Diğer Eylemler Sözleşmesi; Azerbaycan Cumhuriyeti Bakanlar Kurulunun tehlikeli maddelerin havayolu ile taşınması yönetmeliğinin çıkarılması hakkındaki Kararı; Azerbaycan Cumhuriyeti Bakanlar Kurulunun özel hava taşımacılığı hizmetleri disiplin statüsü hakkındaki Kararı; Azerbaycan Cumhuriyeti Bakanlar Kurulunun sivil havacılık faaliyetlerinin yasadışı müdahale eylemlerinden korunması Devlet Programı hakkındaki Kararı; Azerbaycan Cumhuriyeti Bakanlar Kurulunun afetler ve kazalarla ilgili soruşturma çalışmaları için mali düzenlemeler hakkındaki Kararı; Azerbaycan Cumhuriyeti

Bakanlar Kurulunun yasal çerçeveye ve Azerbaycan Cumhuriyeti'nin taraf olduğu anlaşmalara uygun olarak hava taşımacılığı anlaşmaları ve belgelerinin akdedilmesi ile ilgili kurallar hakkındaki Kararı; Azerbaycan Cumhuriyeti Bakanlar Kurulunun uçak faciaları ve kazaları hakkında bilgi verilmesi düzenlemeleri hakkındaki Kararı; Azerbaycan Cumhuriyeti Bakanlar Kurulunun uçak kazaları ve olayları araştırma komisyonunun yetkisi hakkındaki Kararı.

- 15. Bulgaristan'da** sivil havacılık idaresi görevleri, Sivil Havacılık Kanunu ve Bulgaristan Cumhuriyeti'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve düzenlemeler gereğince Sivil Havacılık İdaresi Genel Müdürlüğü'ne verilmiştir. Sivil havacılığı düzenleyen ulusal yasal çerçeve uluslararası hukukun genel ilkelerine bağlıdır. Bu çerçeve uluslararası hava hukukuna dayalı olup hava sahası kullanımına yönelik yasal rejimi oluşturan ilke ve normlar sistemini benimsemiştir. Yasal çerçeve, hava sahasını kullanırken devletler arasında gelişen ilişkileri düzenlemek zorundadır ve uluslararası hava hukuku kaynaklarından doğan ve çeşitli hava aracı uçuşları ile ilgili olarak devletler arasında oluşan bağlantıları düzenleyen bir takım detaylara sahiptir. Detaylar aynı zamanda ulusal yasal çerçeve için de geçerli olmak üzere aşağıdaki uluslararası sivil havacılık ilkeleri ile belirlenmektedir: devletin kendi hava sahasında tam ve münhasır egemenliği; tüm devletlerin hava araçlarının uluslararası hava sahasında uçuş özgürlüğü; ve sivil havacılık güvenliği ve emniyetinin sağlanması. Yasal çerçeve hükümleri, bu ilkelere dayalı olarak, uluslararası hava hukuku kaynakları (çok taraflı ve iki taraflı uluslararası anlaşmalar), hükümleri, kuralları, uygulama ve standartları vasıtasıyla, hava araçlarının uçurulması, hava trafik hizmetleri, havayolu ile yolcu, yük veya posta taşınması ve sivil havacılık emniyet ve güvenliğinin sağlanması konularında devletler arasındaki ilişkileri hususi ve anlaşılır bir biçimde düzenler. Bu hükümler, devletleri, uluslararası hava hizmetlerinde öyle ya da böyle yer alan gerçek ve tüzel kişilerin icraatlarının belirli şekilde düzenlenmesini sağlamaya mecbur etmektedir. Devlet sivil havacılık düzenlemesinin kapsamı sivil havacılık altyapısının kalkındırılması ve teknik yönden geliştirilmesini; gerekli idari kapasitenin ve personelin yeniden yapılandırılması ve devamının sağlanmasını; teknoloji ve çevre güvenliğinin sağlanmasını; uçuş emniyeti ve havacılık güvenliğinin sağlanmasını; ve sivil havacılığın seferberliğe hazır olmasının sağlanmasını içeriyor. Yasal çerçeve içerisinde yer alan, aynı zamanda devlet ulaştırma politikasını uygulayan düzenlemenin görev ve amaçları şunlardır: ortak pazarın işleyişini desteklemek; sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmek; birden fazla nakliyecinin bütünleşmesine ve birleşmesine destek verecek çoklu modalite şartlarını yaratmak suretiyle etkin ve entegre bir havacılık ulaştırma sisteminin geliştirilmesinin önündeki engelleri kaldırmak; gelişmekte olan altyapı aracılığıyla farklı bölgeler arasındaki farkları azaltan ekonomik ve sosyal uyumu geliştirmek; ulaşım güvenliğini artırmak; sosyal alanda gerekli tedbirleri yürürlüğe koymak; ulaşım alanında üçüncü ülkelerle ilişkileri koordine etmek; müşterilerin serbest ulaştırma girişimcileri seçimini anlamlandırmak; müşteriler tarafından ulaştırma girişimcileri arasında ayrımcılık yapılmasına meydan vermemek; yetki ikamesi ilkesine uyulması; tüketici haklarının korunması; hava ulaştırma hizmetlerine ait rekabetçi bir pazarın, pazara yönelik çözümlerin sağlanması ve geliştirilmesi (kotalarla veya önceden belirlenmiş fiyatlarla devlet müdahalesi olmadan); önemli bir çoğalma etkisi ile birlikte ileri teknoloji, ekonomik olarak önemli bir ulusal ekonomi sektörünün kararlı gelişimi; havacılık alanındaki yasal çerçevenin AB'dekiler de dahil olmak üzere dünya havacılık endüstrisindeki küresel süreçlerin gereksinimlerine uygun olarak iyileştirilmesi; vatandaşların ve ekonominin temel ulaşım ihtiyaçlarına uygun olarak oluşturulmuş ve ithalat ve ihracatın sabit büyümesini teşvik eden

kolay ulaşılabilir ve güvenli bir hava taşımacılığı sisteminin sağlanması; modern hava araçları, modern hava trafik hizmet araç ve gereçlerinin kullanılması ve personelin yüksek kaliteli eğitimi ve yeniden eğitimi için gerekli şartların oluşturulması suretiyle oldukça etkili, öngörülebilir ve güvenilir (modern normlara, standartlara ve işleyiş kurallarına dayalı) bir ulusal hava taşımacılığı sisteminin oluşturulması; devlet düzenleyicileri tarafında kontrol; bütünleşme süreçlerinin güçlendirilmesi için, var olan ulaşım kapasitelerinin sağlanması ve desteklenmesi suretiyle ülke içersinde bölgesel ekonomik bağların geliştirilmesi.

16. **Gürcistan’da** sivil havacılık idaresi görevleri Gürcistan Sivil Havacılık İdaresi tarafından yürütülmektedir. Sivil Havacılık İdaresi, Ulaştırmanın Devlet tarafından Yönetimi ve Düzenlenmesi hakkındaki Gürcistan Kanununa, Amme Hukuku Tüzel Kişileri hakkındaki Gürcistan Kanununa ve Bağımsız Ulusal Düzenleme Kuruluşları Kanununa uygun olarak kurulmuş ulusal bir kontrol otoritesidir. Sivil Havacılık İdaresi, sivil havacılık devlet düzenlemesinin, denetiminin ve kontrolünün yürütülmesi için hükümet tarafından kurulmuştur. Bu İdare, Gürcistan Anayasası hükümlerine, uluslararası anlaşma ve sözleşmelere, Gürcistan kanunlarına, Gürcistan Sivil Kanununa, kararlara ve diğer normatif yasalara tabidir. Sivil Havacılık İdaresinin temel sorumluluğu sivil havacılık standartlarının belirlenmesini ve yerine getirilmesini sağlamaktır. Hkmeti havacılık meseleleri hakkında bilgilendirir, tüketicici menfaatlerini temsil eder, ekonomik ve bilimsel araştırma yapar, istatistiksel veriler üretir ve uzman hizmetler sunar. Bu İdare, izinlerin, belgelerin, lisansların, akreditasyonun verilmesi ve denetim uygulanması ile ilgili faaliyetleri yerine getirir; sivil havacılığa uygun düzenleme yasalarını hazırlar ve uygulanmalarını takip eder; sivil havacılık güvenliği sağlar ve uçak trafiğini düzenler. Sivil Havacılık İdaresinin faaliyetlerini yönlendiren yasal ereve Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesi; Ulaştırmanın Devlet tarafından Yönetimi ve Düzenlenmesi hakkındaki Gürcistan Kanunu; sivil havacılık alanındaki Hükümet karar ve kararnamelerinden oluşur.

17. **Yunanistan’da** Yunanistan Sivil Havacılık İdaresi (HCAA), Ulaştırma Bakanlığı idaresinde görev yapar. Misyonu, ülkenin hava taşımacılığı altyapısının organizasyonu, geliştirilmesi ve kontrolü ve aynı zamanda Ulaştırma Bakanlığı’na hava taşımacılığı endüstrisi konusunda genel politika oluşturmakla ilgili tekliflerin sunulmasıdır. Yunanistan, ICAO’dan elde edilen yasal ereve ile birlikte ve bir AB yesi ülke olarak, Single European Sky (Avrupa için Tek Gökyüzü) (SES) Düzenlemelerine, yani, EC 594/2004 Single European Sky’ın oluşturulması erevesi; EC 550/2004 Single European Sky’da hava seyrüsefer hizmetlerinin Sağlanması; EC 551/2004 Hava sahasının Organizasyonu ve Kullanımı; EC 552/2004 Avrupa Hava Trafik Yönetim Ağının Birlikte İşlerliği düzenlemelerine uymaktadır. Bu düzenlemeler, Avrupa havacılık sisteminin performansını ve sürdürülebilirliğini artırmak için EC 1070/2009 ile değiştirilmiştir. Yunanistan aynı zamanda Hava sahasının Esnek Kullanımı hakkında 2150/2005 sayılı ve Hava sahasının Sınıflandırılması hakkında 730/2006 sayılı düzenlemeleri de uygulamaktadır. Buna ek olarak, önemli bir direktif de 2006/23 (topluluk hava trafik kontrol lisansı hakkında)’tür. Yukarıda belirtilen düzenlemelerin daha da genişletilmesinden ikincil düzenlemeler ortaya çıkmakta olup çoğunlukla birlikte işlerlik hususları ile ilgilidirler. Sivil havacılık güvenliği ile ilgili düzenleyici ereve aşağıda belirtilen yasalardan oluşmaktadır: Ulusal Sivil Havacılık Güvenliği Düzenlemesi ve ilgili Teknik Güvenlik Ynergelerinden (TAO) oluşan Ulusal Sivil Havacılık Güvenliği Programı; Ulusal Sivil Havacılık Güvenliği Düzenlemesi (NCASR), sivil havacılığa kanunsuz müdahale eylemlerini önlemek için genel güvenlik önlemlerine ve prosedürlere atıfta bulunarak güvenlik

standartlarını oluşturur; Teknik Güvenlik Yönergeleri (TAO), NCASR'de öngörülen güvenlik standartlarını belirler ve ilgili güvenlik önlemlerinin ve prosedürlerinin uygulanması için detaylı esaslar ortaya koyar. TAO'lar, gizli niteliktedirler, ilgili taraflara "bilmesi gereken" bazında ulaştırılırlar ve NCASR'ın ayrılmaz bir parçasını oluştururlar. Ulusal Sivil Havacılık Güvenlik Kalite Kontrol Programı, Ulusal Sivil Havacılık Güvenlik Programının uygulanmasını denetlemeyi ve değerlendirmeyi amaçlar. Ulusal Sivil Havacılık Güvenlik Eğitim Programı, sivil havacılık güvenliği ile dolaylı ya da dolaysız ilgisi olan tüm kişilerin bilinçli olmalarını ve havacılık güvenliği şartlarının nasıl uygulanacağını bilmelerini sağlamayı amaçlar. Hava korsanlığı hakkındaki "İkarus Planı" uçuşta veya yerde uçakların, havaalanlarının ve havalimanı hizmet alanlarının yasa dışı ele geçirilmesi durumlarının ve alıkonulan rehinelerle ilgili pazarlıklar yapılmasını gerektiren durumların ele alınması konusuna değinen, gizli nitelikte bir Bakanlık Kararıdır. Ayrıca, Yunanistan havacılık güvenliği meseleleri ve özellikle de suç işleyenlerin cezalandırılmasının hukuki yönleri ile ilgili uluslararası sözleşmeleri ve ilgili Protokolleri uygulamaktadır. Yukarıda belirtilen uluslararası sözleşmelerin hükümleri Havacılık Yasası'na dahildir ve uygulanması iç hat uçuşları için de geçerlidir. Sivil havacılık güvenliği alanında şu düzenlemeler mevcuttur: Sivil havacılık ve bir Avrupa Hava Güvenliği Ajansı kurulması alanındaki ortak kurallar hakkında çıkarılan ve 91/670/EEC sayılı Konsey Direktifini, 1592/2002 sayılı (EC) Düzenlemeyi ve 2004/36/EC sayılı Direktifi fesheden 216/2008 sayılı (EC) Düzenleme; uçağın ve ilgili ürünlerin, parçaların ve cihazların uçuşa elverişlilik ve çevre belgelendirmesi için ve aynı zamanda tasarım ve üretim kuruluşlarının belgelendirilmesi için uygulama kuralları öngören 1702/2003 sayılı (EC) Düzenlemesi; Uçakların ve havacılık ürünlerinin, parçalarının ve cihazlarının sürekli uçuşa elverişliliği hakkında ve bu görevlerde bulunan kuruluşların ve personelin onayı hakkında 2042/2003 sayılı (EC) Düzenlemesi; sivil havacılık alanındaki teknik şartların ve idari prosedürlerin uyumlu hale getirilmesi hakkında 16 Aralık 1991 tarih ve 3922/1991 sayılı (EC) Düzenlemesi; ve uçaklarla yapılan ticari taşımacılığa uygulanan ortak teknik şartlar ve idari prosedürler hususundaki 3922/91 sayılı (EEC) Konsey Düzenlemesini değiştiren 859/2008 sayılı (EC) Düzenlemesi.

18. **Moldova'da** sivil havacılık, ulusal ekonominin stratejik bir kolu olup sivil havacılığın istikrarlı kalkınması Moldova Cumhuriyeti için bir önceliktir. 2007-2012 Sivil Havacılık Kalkınma Stratejisi, kalkınmasının mevcut seviyesinden, ulusal ekonominin stratejik amaçlarından ve sivil havacılığa dair gelecek beklentilerinden fikirler elde ederek mevcut alanın kalkındırılmasına yönelik şartlar ve mekanizmalar yaratma çabası içersinde sivil havacılık alanındaki faaliyetleri sistemli hale getirmektedir. Strateji, 2007-2012 dönemi için sivil havacılığın kalkındırılmasının önceliklerini, gerçekleştirme yollarını ve temel hedeflerini belirler. Sivil Havacılık İdaresi'nin temel amaçları ve görevleri 1237-XIII sayılı Sivil Havacılık Kanunu'nda ve 1998 tarih ve 1058 sayılı Hükümet Kararı ile onaylanan Sivil Havacılık İdaresi hükmünde belirlenmekte olup Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü'nün, Avrupa Sivil Havacılık Konferansının (ECAC), Havacılık Otoriteleri Birliği (JAA)'nin standartlarına ve şartlarına uygundur. Sivil Havacılık İdaresi yukarıda belirtilen amaçların etkin şekilde yerine getirilmesi için faaliyetlerini aşağıda belirtilen görevlere yoğunlaştırmaktadır: Moldova Cumhuriyeti'nin havacılık hizmetleri pazarında güvenilir bir ortak olarak tanınması, ulusal havayolu şirketleri tarafından verilen hizmet sunumlarının genişletilmesi için, dünya gelişim ve yönetim uygulaması tatbik etme, modern teknik ve teknolojileri kendine çekme çabası içersinde havacılık topluluğu ile her çeşit ortaklığın geliştirilmesi; ulusal hava taşımacılığı sisteminin tüm alanlarında uçuş güvenliği ve havacılık

güvenliği seviyesini artırmaya ve aynı zamanda işletim etkinliğini artırmaya yönelik yeni normların ve düzenlemelerin getirilmesi; teknolojik sürecin düzenlenmesine ve uygun tedbirlerin kabul edilmesine müdahale de dahil belirlenen normlara ve standartlara riayet edildiğinin denetlenmesi; havacılık işletmelerinin idari yönetiminde bulunan devlet malının etkin kullanımı, havacılık işletmeleri gelişim projelerinin desteklenmesi, havacılık hizmetlerinin bulunabilirliğinin sağlanması, ulusal havayolu şirketlerinin dış hava taşımacılığı pazarında rekabet gücünün artırılması, pazarda serbest rekabetin ve havacılık işletmeleri ile ilgili eşitliğin sağlanması. Sivil havacılığın ve alandaki uluslararası mevzuatın benzersiz gelişimi, boyutlarına bakılmaksızın, devletleri, uçuş güvenliğini kabul edilebilir bir seviyeye yükseltmek amacıyla ulusal mevzuatın, sivil havacılığın dünyadaki üniter ve uyumlu gelişimi için oluşturulan uluslararası normlarla birleştirilmesi ve uyumlu hale getirilmesi politikası uygulamaya mecbur etmektedir. Sonuç olarak Moldova, sivil havacılık alanında, geçerliliği kabul edilmiş uluslararası normların ve standartların, özellikle de temel anlamda en ileri olan Avrupa standartlarının uygulanmasına dayalı faaliyeti düzenleyen normatif bir temel oluşturulmuştur. Moldova Cumhuriyeti, uçakların sertifikasyonu, uçuşa elverişlilik bakımı, işletim ve personelin lisansı alanında ICAO standartları gelişimi ile ilgili birkaç Ortak Havacılık Düzenlemesini (JAR) ulusal mevzuatına dahil etmiştir. Moldova'da, ulusal mevzuatı büyük ölçüde Avrupa mevzuatına yakınlaştıran 27 Ortak Havacılık Düzenlemesi uygulanmaktadır.

19. **Romanya'da** devlet sivil havacılık düzenlemesi Romanya Sivil Havacılık İdaresi (RCAA) tarafından yürütülmektedir. RCAA emniyet ve güvenliğin artırılması ve havacılık operasyonlarının etkinliğinin güçlendirilmesi stratejik hedeflerini yerine getirir. Sivil havacılık alanında uzmanlaşmış bir düzenleme ve denetim kuruluşu olarak, RCAA uçuş güvenliği denetleme görevlerini yerine getirir. Romanya sivil havacılığında Avrupa standartları ve uluslararası standartlar ile uyumlu hale getirilmiş güvenlik standartları sağlar ve uygular; Ulusal düzenlemelere ve Avrupa düzenlemelerine göre tüm gerekli sivil havacılık faaliyetlerini gerçekleştirir; Romanya ürünlerinin, hizmetlerinin ve insanların Avrupa pazarına serbest erişimi için en iyi ortamı yaratmak üzere sivil havacılık alanında ulusal havacılık mevzuatını uyumlu hale getirmek için çalışır. Yasal çerçeve, 399 sayılı Kanunla yeniden yayımlanan, tadil edilen ve tamamlanan, Havacılık Yasası hakkındaki 29/1997 sayılı Hükümet Emrini; hava ulaştırma güvenliği konusu ve hava pazarına giriş hakkında AB Düzenlemesi'ni ve spesifik uygulama kurallarını kapsar. Romanya aşağıda belirtilen projeler çerçevesinde faaldir: Bulgaristan, Moldova ve Türkiye ile birlikte, 2003 senesinde Strazburg'da imzalanan, Güneydoğu Avrupa'nın Hava Trafik Yönetimi Alanında İşbirliği Sözleşmesi. Bu mekanizmayı oluşturmanın amacı, ulusal güvenlik ve çevre koruma şartlarının da göz önünde bulundurulması ile, güvenlik seviyelerini, trafik kapasite yönetimini ve hava trafik yönetimi (ATM) hizmet maliyet etkinliğini geliştirmeye yönelik çabaları tam olarak uyumlu hale getirmek için, hava trafik yönetimi (ATM) ile ilgili konularda, mali ve endüstriyel alanlara ait olanlar da dahil olmak üzere, tarafların birbirleri ve Avrupa Birliği, ICOA, EUROCONTROL arasında, hava sahasını kullananlar ve aynı zamanda diğer Avrupa kuruluşları ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyon oluşturmasına imkan vermektir. ROMATSA (Romanya Havacılık Otoritesi) ve Bulgaristan-ATSA arasında 21 Ekim 2004 tarihinde imzalanan ve diğer komşu ülkeler tarafından imzaya açık olan, Bulgaristan ve Romanya (Danube-FAB) hava sahalarında fonksiyonel bir hava sahası bloğu oluşturmak için dayanak yaratmaya yönelik girişim, Romanya ve Bulgaristan'ın hava ulusal hizmet sağlayıcıları (ANSP) düzeyinde başlatılan ve Single European Sky (Avrupa için Tek

Gökyüzü) yasal paketinin şartlarına uymak adına her iki devletin Ulaştırma Bakanları tarafından politik olarak da desteklenen sınır ötesi bir işbirliği projesidir. Bu ortak hukuki girişim, uçuş güvenliği seviyelerini artırarak, mevcut trafik kapasitelerini optimize ederek, hava seyrüsefer hizmetlerinin sağlanması ile maliyetleri etkin kılarak ve uçuş rotalarının kısaltılması, yakıt tüketiminin düşürülmesi ve özellikle de ATM altyapısının modernize edilmesi ile hava taşımacılığı ürün emisyonları seviyelerini düşürerek, Avrupa hava trafik yönetimi sisteminin performanslarının artırılmasını amaçlayarak, ulusal kriterler konusunda, hava sahasının bugünkü kontrol bölgelerine ayrılmasından değil de işletme şartlarından, özellikle de hava trafiği akışlarından başlayarak, kendi hava sahalarını fonksiyonel bloklar halinde yeniden şekillendirmek üzere, Avrupa devletlerinin işbirliği aracılığıyla gerçekleştirilecek hava seyrüsefer hizmetlerini sağlamada ulusal yaklaşımdan bölgesel yaklaşıma geçişi amaçlamaktadır.

20. **Rusya** sivil havacılıkta uzun bir geçmişe sahiptir. 1996 senesinde Rusya Federasyonu Başkanının kararnamesi ile kurulan Rusya Sivil Havacılık İdaresi (FAA) eski Hava Ulaştırma Daire Başkanlığının yerine kurulmuştur. FAA sorumlu olduğu görevlerini Rusya Federasyonu Ulaştırma Bakanlığı denetiminde, yürütme yetkisine sahip bağımsız bir federal kurum olarak yerine getirir. FAA sivil havacılık işinin ve aynı zamanda hava trafik organizasyonunun devlet kontrolü ve düzenlenmesi sorumluluğu ile mükelleftir. Rusya Federal Havacılık İdaresi yüzlerce hava şirketinden, hava trafik kontrol sisteminden ve diğer yapılardan sorumludur. Rusya Federal Havacılık İdaresinin faaliyetindeki temel amaç ulusal ekonominin ihtiyaçlarını ve ülke nüfusunun hava yolu ile taşınmasındaki gereksinimleri karşılamaktır. Uçuşların güvenliğinin sağlanması ve hava taşımacılığındaki her türlü krizin tamamen üstesinden gelinmesi FAA'nın görevinde birinci önceliklerdir, zira FAA yolcularının menfaatlerini korumak için kurulmuştur. FAA'n faaliyetlerinin yasal çerçevesi şunlardan oluşmaktadır: Bakanlar Kurulunun Federal Havacılık İdaresinin kurulması hakkındaki 396 sayılı Kararı; Federal Havacılık İdaresinin Sorumlulukları hakkındaki 172 sayılı Kararı; Rusya Federasyonu Hükümetinin devlet sivil havacılık düzenlemesinin iyileştirilmesi ile ilgili bir takım kararlarında değişiklik yapılması hakkındaki 467 sayılı Kararı; Bakanlar Kurulunun, Rusya Federasyonu Hükümetinin ulaştırma güvenliğinin güçlendirilmesi ile ilgili bir takım kararlarında değişiklik yapılması hakkındaki 354 sayılı Kararı; Federal Havacılık İdaresinin İdari Düzenlemeleri.

21. **Sırbistan'da** sivil havacılık idaresinin görevleri, 1 Ocak 2004 tarihinde kurulan Sırbistan ve Karadağ Devleti Sivil Havacılık Müdürlüğünün halefi olarak 1 Ocak 2007 tarihinde kurulan Sırbistan Cumhuriyeti Sivil Havacılık İdaresi tarafından yürütülmektedir. Bu İdare, bu suretle, uluslararası anlaşmaların onaylanmasına ve ulusal mevzuatın Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü, Avrupa Topluluğu mevzuatları ile ve aynı zamanda ECAC, EASA, EUROCONTROL ve JAA gibi Avrupa ajanslarının kuralları ile uyumlu hale getirilmesine yönelik sürekli çabalarda bulunmaktadır. Sivil Havacılık Müdürlüğünün amacı, sivil havacılık faaliyetlerinde ve ilgili çevrede mümkün olan en yüksek güvenlik ve kalite seviyesini sağlamak ve korumak için politikalar, düzenlemeler ve hizmetler geliştirmek ve uygulamaktır. Sivil Havacılık Müdürlüğü aynı zamanda sivil havacılık örgütlerinin geçerli kanunlara, tüzük ve yönetmeliklere uymasını denetlemekle de sorumludur. Bu maksatla Müdürlük gözetim faaliyetleri yürütür. Devlet sivil havacılık düzenlemesinin yasal çerçevesi şunlardan oluşur: Sırbistan Cumhuriyeti Sivil Havacılık Müdürlüğü'nün İç İstihdam Tüzüğünü Yöneten Düzenleme; Sırbistan Cumhuriyeti Sivil Havacılık Müdürlüğü'nün

Davranış Kuralları; Sırbistan Cumhuriyeti Sivil Havacılık Müdürlüğü'nün İç Tüzük ve Prosedürlerinin yayınlanması hakkındaki Direktif; Sırbistan Cumhuriyeti Sivil Havacılık Müdürlüğü'nün İç Tüzük ve Prosedürlerinin Yayınlanmasını yöneten Direktifi Tadil eden Direktif; Sırbistan Cumhuriyeti Sivil Havacılık Müdürlüğü'nün Düzenlemelerinin ve İç Tüzüğünün Yayınlanmasını Yöneten Direktif; Müfettişlik İzinin Düzenlenmesi, Süresinin Uzatılması ve Yeniden geçerli kılınması Kararının verilmesi Prosedürleri hakkındaki Direktif; Müfettişlik İzin Kategorileri ve diğer tüzük ve uygulama belgeleri hakkındaki Direktif.

22. **Türkiye'deki** havacılık faaliyetleri Türk Sivil Havacılığı hakkındaki 2920 sayılı Kanun çerçevesinde ve İdari ve Teknik Düzenlemeler ve Havacılık Talimatnameleri çerçevesinde yürütülmektedir. Türkiye, ileri teknoloji ve sınırsız nitelikler gerektiren havacılık endüstrisinde, uluslararası havacılık gelişmelerini yakından takip etmek ve modernite şartlarına uymak için çeşitli organizasyonlara katılmaktadır. Havacılık faaliyetleri ulusal ve uluslararası mevzuat gereğince yürütülmektedir. Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'nün Örgütlenmesi ve Görevleri hakkındaki 5431 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra, havacılık emniyeti ve güvenliğinin uluslararası kurallara ve standartlara uygun olarak optimum düzeyde sağlanması için Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü yeniden yapılandırılmıştır. Yasal çerçeve, 5 Düzenlemenin ve 2 Hükümet Kararının yürürlüğe girmesi ile oluşturulmuştur. 5431 sayılı Kanun'dan sonra Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü artık Ulaştırma Bakanlığı kapsamında bir ana hizmet birimi olmaktan çıkıp, özel bir bütçesi olan, Bakanlığa bağlı bir kuruluş haline gelmiştir. Genel Müdürlüğün görev ve yetkileri şu şekildedir: sivil havacılık faaliyetlerinin kamu yararı, ekonomik ve sosyal gelişmeler ve ulusal güvenlik amaçları gereğince kalkındırılmasını düzenlemek ve sağlamak üzere Bakanlık tarafından oluşturulacak tüm politikaları uygulamak ve takip etmek; sivil havacılık faaliyetlerinin uluslararası sivil havacılık kuralları ve standartları üzerinden düzenlenmesini, sürdürülebilirliğini ve geliştirilmesini sağlayan ilkeleri belirlemek; uluslararası sivil havacılık alanındaki gelişmeleri takip etmek; üyesi olduğu uluslararası örgütler tarafından kabul edilen her türlü kural ve standartların güncel uygulaması için gerekli düzenlemelerin yürürlüğe konulması ve uygulanmasını sağlamak; sivil havacılık faaliyetleri düzenlemelerine aykırı her türlü eylemi önlemek için gerekli tedbirleri almak; hizmet yükümlülüğü uluslararası sözleşmeler uyarınca üstlenilen Türk hava sahasının ve uluslararası hava sahasının kullanımına ait stratejilerin ve politikaların özünü oluşturacak olan ilkelerin belirlenmesi üzerinde çalışmak; hava trafik yönetim hizmetleri ile ilgili olarak, ilgili kuruluşların da görüşlerini alarak, Türk hava sahasını kullanan herhangi bir sivil uçağın uymak zorunda olduğu düzenlemeleri gerçekleştirmek; Türk hava sahasında hava arama ve kurtarma hizmetlerinin, düzenlemelere ve uluslararası standartlara uygun olarak ilgili kuruluşlarla koordineli bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamak; ülkenin sivil hava taşımacılığı ile ilgili politikalarını belirlemek; iki taraflı ve çok taraflı sözleşmelerin çalışmalarına katılmak ve bu çalışmaları sonuçlandırmak; sivil havacılığın yasa dışı müdahalelere ve aynı zamanda diğer tehditlere, yangın, sel, deprem gibi doğal afetlere karşı korunması için gerekli politikaları belirlemek, tedbirler almak ve bunların sağlanmasını temin etmek ve uygulamaları takip etmek; sivil havacılık kazalarının ve olaylarının Bakanlık tarafından verilen izin kapsamında soruşturmasını gerçekleştirmek veya gerçekleştirilmesini sağlamak, ilgili sonuçlara göre gerekli tedbirleri almak, halka bu hususta bilgi vermek; hizmet alanı ile ilgili hususlarda Bakanlıklar tarafından belirlenen ilkelerle, Genel Müdürlüğün görev ve yetkileri çerçevesinde, diğer kamu idareleri ve kuruluşları ve yerel yönetimlerle gerekli işbirliğini ve koordinasyonu sağlamak; sivil havacılık sektörünün kalkınmasını sağlayacak tedbirleri almak

ve gerekli düzenlemelerin gerçekleştirilmesi ile ilgili olarak ilgili kuruluşlara önerilerde bulunmak. Devlet sivil havacılık düzenlemesinin yasal çerçevesi, aralarında Türk Sivil Havacılık Kanununun; Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünün yeniden yapılanması hakkında Kanunun; Sivil Hava Ulaşımına Açık Havaalanlarında Yer alan Terminaller ile Gayrisihhi İşyerleri için İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına ilişkin Düzenlemenin; Ticari Hava Taşıma İşletmeleri Yönetmeliğinin; Türk ve Yabancı Sivil Hava Araçları Mali Mesuliyet Sigortası Yönetmeliğinin; Sivil Hava Araç Kazaları Soruşturma Yönetmeliğinin; Havayolu Kargo kuruluşlarının Yetki, Görev ve Sorumluluklarına ilişkin Özel Hükümlerin; Gürültü Kontrol Yönetmeliğinin; Havaalanı Yapım, İşletim ve Sertifikalandırma Yönetmeliği, vb.'nin bulunduğu kanunlardan, düzenlemelerden, talimatnamelerden ve yönetmeliklerden oluşmaktadır.

23. **Ukrayna** Ulaştırma Bakanlığı Devlet Havacılık İdaresi Ukrayna Bakanlar Kurulunun 2006 tarih ve 1526 sayılı Düzenlemesi ile kuruldu. Bu kuruluşun temel sorumlulukları şunlardır: sivil havacılığın düzenlenmesi, hava aracı operasyonları, ATM, hava çalışmaları ve hizmetleri, havaalanları, mali, teknik, yatırım ve sosyal politika alanındaki devlet politikasını uygulamak; havacılığın güvenliğini ve emniyetini sağlamak; güvenli, etkin ve maliyet etkin hava seyrüsefer hizmetlerini geliştirmek; Ulusal Sivil Havacılık Düzenlemelerini titizlikle hazırlamak. Ukrayna devlet sivil havacılık faaliyeti düzenlemesinin esası, Ukrayna Anayasası, Ukrayna “Ulaştırma” Kanunu, Ukrayna Hava Yasası’dan; Ukrayna’nın Sivil Havacılığının Geliştirilmesi Kavramından; diğer kanunlardan, ulusal normatif yasalardan, işletme yönergeleri, vb.’den oluşturulan yasal ve normatif hukuki mesnettir. Uluslararası standartlara uygun olarak havaalanı altyapısının geliştirilmesi ve iyileştirmesi için uygun koşulların yaratılmasını öngören stratejik uzun vadeli “2020 yılına kadarki dönem için Devlet havaalanı kalkındırma programı” gibi pek çok yeni projenin uygulamaya konulduğunu ifade etmek önemlidir. Ayrıca Ukrayna Hükümeti, uçuş güvenliğini artırıcı olarak, Ukrayna hava sahasının kullanımına ait devlet sisteminin geliştirilmesini amaçlayan, 2010-2014 dönemi için Ukrayna devlet hava taşımacılığı kullanım sisteminin geliştirilmesi Programını onaylamıştır. Ukrayna sivil havacılık idareleri, ICAO standartlarına uygun olarak uçuş güvenliği yönetim sistemini oluşturmayı amaçlayan, 2015’e kadarki dönem için Uçuş Güvenliği Devlet Programını hazırlamıştır.
24. Sivil havacılık alanındaki ulusal politikaların ve yasal çerçevelerin genel görünümü benzer yaklaşımların ve icraatların uygulandığını ve yasal çerçevenin aynı zamanda uluslararası standartlara ve şartlara dayalı olduğunu göstermektedir. Mevzuat ve uygulamalar havacılık ilişkilerini geliştirmeyi, yolcu ve kargo hacminin artmasını kolaylaştırmayı ve fakat aslında uçuş ve havacılık güvenliği sağlamayı amaçlamaktadır. Açıkçası, trafik artışı demek, yeni havaalanlarının yapımı ve mevcut olanların iyileştirilmesi, hava araçlarının tedarik edilmesi ve güvenilir hava trafik yönetim sistemlerinin geliştirilmesi ve kurulması ve ilgili pek çok hizmetin sağlanması anlamına gelmektedir.
25. Tüm KEİ devletleri Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü (ICAO) üyesi olup, bu ajans aracılığıyla sivil havacılık için ortak standartlar ve önerilen uygulamalar belirlemek için birlikte çalışırlar. Sonuç olarak tüm KEİ devletleri Uluslararası Sivil Havacılık Şikago Sözleşmesine imza atmış olup hava taşımacılığının güvenliği, etkinliği ve intizamı için hava sahası kullanımının uyumlu hale getirilmesi ve standardizasyonu amacıyla müşterek çalışma yükümlülüğüne ortak olmaktadır.

26. Aynı zamanda, KEİ devletleri, sivil havacılık alanındaki politikaları ve faaliyetleri uyumlu hale getirmeyi amaçlayan bir Avrupa havacılık forumu olarak Avrupa Konseyi ve ICAO tarafından oluşturulan Avrupa Sivil Havacılık Konferansına (ECAC) da dahildir. ECAC, güvenlik, emniyet ve çevre alanlarındaki eğitim faaliyetleri de dahil olmak üzere, ortak ilgi alanı oluşturan bir dizi sivil havacılık meselesi konusunda diğer bölgesel örgütlerle ve ICAO'nun münferit sözleşme devletleri ile yakın ve işbirliği içerisinde çalışır.
27. KEİ devletleri, bir yandan olumsuz çevre etkisini asgariye indirerek, Avrupa genelinde güvenli, emin, düzenli, süratli ve ekonomik trafik akışını sağlamak için, sivil ve askeri kullanıcılara yönelik tek tip bir hava trafik yönetim (ATM) sisteminin oluşturulmasını amaçlayarak, Avrupa'da hava seyrüsefer hizmetlerini geliştirmek, uyumlu hale getirmek ve bütünleştirmek hedefi doğrultusunda Avrupa Hava Seyrüsefer Güvenliği Örgütü – EUROCONTROL'a dahildir.
28. Avrupa Birliği havacılık güvenliği stratejisinin en önemli ögesi olan ve sivil havacılık açısından en yüksek ortak güvenlik ve çevre koruma standartlarını teşvik eden Avrupa Havacılık Güvenlik Ajansına da (EASA) hususi önem verilmektedir.
29. KEİ devletleri aynı zamanda Avrupa Havacılık Otoriteleri Birliğinin (JAA) faaliyetlerine de iştirak etmekte olup, bu birliğin amacı, Avrupa'da ortak güvenlik düzenleme standartları ve prosedürleri geliştirmek ve uygulamak ve Avrupa ülkelerinde havacılık üretim seviyesini yükseltmektir.
30. KEİ devletleri, "Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü" Sözleşmesi; "Uluslararası Hava Taşımacılığının Bazı Kurallarının Birleştirilmesi" Sözleşmesi; "Uçakta İşlenen Suçlar ve Diğer Eylemler" Sözleşmesi; "Uçağın Yasa Dışı Ele Geçirilmesinin Önlenmesi" Sözleşmesi; "Sivil Havacılığın Güvenliğine Karşı Eylemlerin Önlenmesi" Sözleşmesi; "Uluslararası Hava Transit Hizmetleri" Anlaşması; "Tespit Maksadıyla Plastik Patlayıcıların İşaretlenmesi" Sözleşmesi; "Uluslararası Hava Taşımacılığı ile İlgili Belirli Kuralların Birleştirilmesi" Sözleşmesi, vb gibi uluslararası sivil havacılık sözleşmelerine taraftır. Uluslararası yasal düzenlemeler sisteminin, en son gelişmeler ışığında sürekli güncellendiği de dikkate alınmalıdır.

III. SİVİL HAVACILIK İLİŞKİLERİNİ GELİŞTİRME ÖNCELİKLERİ: SORUNLAR VE FIRSATLAR

31. Pek çok beşeri faaliyet gibi, hava kalitesini ve iklimi etkileyen gürültü ve emisyonlar yüzünden havacılığın da çevre üzerinde bir etkisi söz konusudur. Hava endüstrisi bu husustaki sorumluluğunun tamamen bilincindedir ve bir yandan ekonomik ve sosyal faydalarını koruyup geliştirirken çevresel etkisini hafifletmeye yönelik eylemi hızlandırma kararlılığına da sahiptir. Hava taşımacılığı endüstrisi halen, karbonsuz bir geleceğe doğru ilk adım olarak karbon emisyonlarını artırmayacak karbon-nötr gelişime yönelik çalışmaktadır. Araştırma programları 2020 senesine kadar, gürültü ve CO2 emisyonları açısından %50'lik bir düşüş daha ve nitrojen oksitler açısından da %80 bir düşüş sağlamayı amaçlamaktadır.
32. Sivil havacılık, artan terör tehdidinden etkilenen temel endüstrilerden bir tanesidir. Bu maksatla, havaalanı kontrol noktalarında ve uçakların içinde güvenliği artırmak gerekmektedir. ABD'de yaşanan 11 Eylül terörist saldırılarından sonra teröristlerin uçaklara nüfuz etme olasılığını azaltmak için havaalanlarındaki güvenlik tüm dünyada artırılmıştır.

Sivil havacılık güvenliğine yönelik terör tehditlerini belirlemek ve sivil havacılığın korunması için ulusal ve uluslararası düzeylerde ortaya konan temel politikaların ve tedbirlerin bazılarının etkinliğini gözden geçirmek önemlidir.

33. Havayolu şirketleri aynı zamanda, salgınlarla ilgili olarak yükselen endişeler, iflaslar, yüksek yakıt fiyatları ve durgunluklar gibi pek çok mesele ile de uğraşıyorlar. Havacılık güvenliğindeki son gelişmeler ışığında tehditleri ve hassas noktaları mercek altına almak ve ulusal ve uluslararası düzeylerde müdahaleyi güçlendirmek adına beklentileri göz önünde bulundurmak acil ihtiyaç haline gelmiştir. Birinci amaç en yüksek güvenlik standartlarının yerine getirilmesini, ürün ve hizmetlerin, hem düzenleyici şartları hem de müşterilerimizin ihtiyaçlarını karşılayacak etkin bir tarzda temin edilmesini sağlamaktır.
34. Bölgedeki kararsız siyasi iklim ve çözümsüz uyuşmazlıklar sivil havacılık faaliyetlerindeki ikili ilişkileri baltalamaktadır. Bu bağlamda, ekonomik bütünleşme vasıtasıyla barış ve istikrarın güçlendirilmesi suretiyle uyuşmazlık çözümü Karadeniz bölgesi için öncelik haline gelmektedir. Güvene, itimada ve yüksek düzeyde bir siyasi ve ekonomik işbirliğine dayalı, yeni bir ortaklık ve işbirliği anlayışı içerisinde istikrar politikaları geliştirmek, ayrıca formüle etmek ve uygulamak önemlidir.
35. Bölge açısından temel havacılık sorunları aynı zamanda havacılıktaki rekabeti ve altyapı geliştirmeyi de kapsamaktadır. Havacılık sistemi kapasitesi konusundaki artan taleplerle başa çıkmak için modern altyapının oluşturulması, ulaştırma operasyonlarının artırılması, hava trafik yönetiminin etkinliğinin ve güvenliğinin artırılması gerekmektedir.
36. Güçlü bölgesel işbirliği hava trafik kontrol teknolojisinde yeni konseptlerin uygulanmasını sağlayacak ve bu suretle de hava araçlarının yerdeki altyapıya daha az bağımlı hale gelmesini sağlayacaktır. Hava trafik yönetimi sektörü ulusal düzenlemelerden, bölgesel olarak koordine edilen bir düzenleyici ve işletim ortamına geçiş gerçekleştirmek zorundadır. Bu geçiş, güçlü bölgesel hükümetlerarası kurumların, havacılık düzenlemelerinin ve altyapısının uyumlu hale getirilmesini koordine etmelerini gerektirecektir.
37. Sivil havacılık alanındaki devlet düzenlemesi sisteminin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi, uçuş güvenliğinin sağlanması, sivil havacılık alanındaki standart ve hukuki mesnedin iyileştirilmesi, ülkenin hava seyrüsefer sisteminin uluslararası standartlara uyumunun sağlanması ulusal havayolu şirketlerinin uluslararası pazarda kapsamlı yolcu hizmetleri sunmasını sağlayacaktır. KEİ devletlerinin ulusal havayolları arasında Türk Hava Yollarının “Star Alliance” üyesi olduğunu ve Aeroflot’un “Sky Team” (global havayolu ittifakları) üyesi olduğunu ifade etmek kayda değerdir. Ayrıca TAROM Haziran 2010’da “Sky Team” e ve Rusya’nın S7 Havayolları da 2010’da “One world” e katılacaktır.
38. Türkiye Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, KEİ bölgesindeki sivil havacılık idareleri arasındaki işbirliğini geliştirmek amacıyla 15-16 Şubat 2008 tarihinde İstanbul’da toplantı düzenlemiştir. Bu toplantının sonucunda ve sivil havacılık alanındaki işbirliğini artırmak amacıyla Türkiye, 24 Mart 2010 tarihinde İstanbul’da toplanacak KEİ’nin Ulaştırma Çalışma Grubu’na sivil havacılığa ilişkin muhtemel işbirliği alanları konusunda bir Ön Rapor sunmuştur. *(Bu paragraf KEİ Ulaştırma Çalışma Grubunun Toplantı sonuçlarını müteakip güncellenecektir)*

IV. SONUÇLAR

39. Sivil havacılık alanındaki güncel sorunlara rağmen uçak yolculuğu, hem küresel hem de bölge içersinde en popüler ulaşım şekillerinden biri olarak kalmaya devam etmektedir. Durum böyle olunca ülkeler sivil havacılık alanında, hiç şüphesiz ki bölge içersinde hava taşımacılığı endüstrisinin güçlendirilmesi açısından fırsatlar sağlayacak olan ortaklığı geliştirmek zorundadır.
40. Ekonomik uçak yolculuğuna gitgide daha fazla rağbet edilmesi ve ulaşılabilmesi, havacılığın küresel toplumdaki rolünü oldukça genişletmiştir. Hava taşımacılığı endüstrisi artan talebe, teknolojik yeniliklere ve aynı zamanda emniyetin ve güvenliğin artırılmasına, filonun yenilenmesine, havaalanı ve hava trafik yönetiminin geliştirilmesine yatırım yaparak cevap vermektedir.
41. Bölgede hava trafiğine olan talepler artmaya devam ettiğinden, sivil havacılık sektörünün gelişimini destekleyecek etkinleştirici bir ortam sağlamaya yönelik karşılıklı yararlı bir ortaklığın bölgesel düzeyde oluşturulması ihtiyacı doğmaktadır.
42. Bölgedeki ülkeler sivil havacılık alanında farklı kaynaklara, çıkarlara ve amaçlara sahip olduğundan , bu ülkeler yarının dünyasına ait sorunları birlikte göğüslemek için işbirliğini güçlendirmek zorundadırlar. Bu amaçla, ulusal parlamentolar, ortak projelerin ve programların uygulanmasının etkinliğini artırmak ve yenilerinin oluşturulmasını sağlamak için mevcut engelleri ortadan kaldırmaya ve düzenleme mekanizmalarını geliştirmeye yardımcı olacak çabaları seferber etmek zorundadırlar.
43. Sivil havacılık alanında devlet düzenleme sisteminin geliştirilmesi ve diğer uzman uluslararası ve bölgesel kuruluşlarla işbirliğinin güçlendirilmesi, tecrübelerin paylaşılmasına, uluslararası kaynakların daha iyi kullanılmasına ve spesifik şartlara uyarlanmalarına zemin hazırlayacaktır.
44. Parlamenter Asamble, barış ve refahın getireceği yararların sadece devletlerin taahhütlerine değil aynı zamanda kişilerin katkılarına da bağlı olduğunu göz önünde bulundurarak, istikrar ve gelişimin köşe taşları olan barış, uyum ve işbirliği ideallerini daha da güçlendirmek için parlamenter diplomasi aracılığıyla olgun ortaklık ve güven oluşturmaya zemin hazırlama çabalarını güçlendirmek zorundadır.